

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

22 novembre 2012

PROPOSITION DE LOI

**relative à la protection
contre le licenciement
des travailleurs donneurs d'organes**

(déposée par Mme Catherine Fonck
et M. Benoît Lutgen)

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

22 november 2012

WETSVOORSTEL

**betreffende de ontslagbescherming
van werknemers
die orgaandonoren zijn**

(ingediend door mevrouw Catherine Fonck
en de heer Benoît Lutgen)

RÉSUMÉ

La présente proposition de loi vise à instaurer une protection contre le licenciement pour les travailleurs donneurs d'organes qui avertissent leur employeur par un certificat médical.

SAMENVATTING

Dit wetsvoorstel beoogt werknemers die een orgaan doneren en die hun werkgever daarvan in kennis stellen aan de hand van een medisch attest, tegen ontslag te beschermen.

N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	:	Parti Socialiste
MR	:	Mouvement Réformateur
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
sp.a	:	socialistische partij anders
Ecolo-Groen	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten
VB	:	Vlaams Belang
cdH	:	centre démocrate Humaniste
FDF	:	Fédéralistes Démocrates Francophones
LDD	:	Lijst Dedecker
MLD	:	Mouvement pour la Liberté et la Démocratie

Abréviations dans la numérotation des publications:		Afkorting en bij de nummering van de publicaties:	
DOC 53 0000/000:	Document parlementaire de la 53 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif	DOC 53 0000/000:	Parlementair document van de 53 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA:	Questions et Réponses écrites	QRVA:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV:	Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)	CRIV:	Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)
CRABV:	Compte Rendu Analytique (couverture bleue)	CRABV:	Beknopt Verslag (blauwe kaft)
CRIV:	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)	CRIV:	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)
PLEN:	Séance plénière	PLEN:	Plenum
COM:	Réunion de commission	COM:	Commissievergadering
MOT:	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)	MOT:	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants	Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers
<p>Commandes: Place de la Nation 2 1008 Bruxelles Tél. : 02/ 549 81 60 Fax : 02/549 82 74 www.lachambre.be e-mail : publications@lachambre.be</p>	<p>Bestellingen: Natieplein 2 1008 Brussel Tel. : 02/ 549 81 60 Fax : 02/549 82 74 www.dekamer.be e-mail : publicaties@dekamer.be</p>

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

1. *La pénurie d'organes*

La Belgique figure à l'heure actuelle parmi les meilleurs élèves de l'Union européenne en matière de prélèvement et de transplantation d'organes. Malgré un taux de donateurs décédés qui se situe entre 25 et 30 par million d'habitants, le phénomène de pénurie d'organes est toujours très présent et les listes des patients en attente d'une greffe sont encore longues. Les demandes dépassent largement le nombre d'organes disponibles: 1 234 personnes sont toujours en attente d'une transplantation au 1er janvier 2012. Chaque année, 50 à 100 personnes décèdent faute d'avoir trouvé un donneur compatible et faute de transplantation d'organes à temps.

Le nombre de donateurs d'organes disponibles (organes de personnes décédées) est en stagnation, voire en légère diminution. Cela peut s'expliquer par différents critères comme le vieillissement de la population, la diminution du nombre d'accidents de la route, l'évolution de la médecine.

Tous les efforts doivent donc être poursuivis pour favoriser la transplantation d'organes. Parmi les initiatives mises en place pour augmenter le nombre d'organes disponibles en vue d'une transplantation, nous pouvons citer les campagnes de Beldonor (sensibilisant des publics cibles tels que les citoyens, les administrations communales, le personnel médical et infirmier, les écoles et les magistrats) et le projet Gift (qui avait pour but d'optimiser les différentes étapes qui mènent du don à la transplantation d'organes dans les unités de soins intensifs des hôpitaux volontaires du pays).

Les dons *in vivo* coexistent avec les donateurs décédés. La donation vivante est pratiquée actuellement en Belgique pour le rein et pour le foie; elle est susceptible de s'étendre dans l'avenir au poumon, à l'intestin et au pancréas. En 2011, 80 procédures de donateurs vivants ont abouti en Belgique, dont 43 transplantations rénales et 37 transplantations hépatiques.

Sur les cinq dernières années, on peut observer une légère augmentation de ces procédures, mais pas autant que dans certains pays, comme les Pays-Bas où la tendance est actuellement inversée en faveur des procédures de donateurs vivants.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

1. *Orgaantekort*

België behoort inzake het wegnemen en transplanteren van organen tot de koplopers van de Europese Unie: per miljoen inwoners zijn er 25 à 30 personen bij wie na het overlijden organen voor donatie mogen worden weggenomen. Toch is er nog een groot orgaantekort en zijn er nog altijd lange lijsten van patiënten die op een transplantatie wachten. Het aantal aanvragen ligt fors hoger dan het aantal beschikbare organen: op 1 januari 2012 wachtten nog steeds 1 234 mensen op een transplantatie. Jaarlijks sterven 50 à 100 mensen omdat geen compatibele donor kon worden gevonden of omdat de orgaantransplantatie niet tijdig kon worden uitgevoerd.

Wat de organen van overledenen betreft, stagneert het aantal beschikbare orgaandonoren of neemt dat aantal zelfs lichtjes af; dat kan door uiteenlopende elementen worden verklaard, zoals de vergrijzing, de daling van het aantal verkeersongevallen en de evolutie van de geneeskunde.

Alle inspanningen om de orgaantransplantatie te bevorderen, moeten dus worden volgehouden. Tot de initiatieven die moeten worden voortgezet om het aantal voor transplantatie beschikbare organen te verhogen, behoren de campagnes van Beldonor (tot bewustmaking van de burgers en, meer specifiek, van gemeentepersoneel, medisch en verpleegkundig personeel, scholen en magistraten) en het Gift-proefproject (opgezet om te zorgen voor een vlottere opeenvolging van de verschillende stappen tussen de donatie en de transplantatie van organen op de afdelingen intensieve zorg van de Belgische ziekenhuizen die bereid zijn aan dat proefproject deel te nemen).

Naast de afname van organen bij overleden donoren zijn er de donaties *in vivo*. Momenteel worden in België via de procedure met levende donoren nieren en levers gedoneerd; in de toekomst kan dat worden uitgebreid tot longen, darmen en alvleesklieren. In 2011 waren in België 80 donaties door levende donoren: er werden 43 nier- en 37 levertransplantaties verricht.

Het aantal dergelijke donaties is de jongste vijf jaar lichtjes gestegen, maar niet in dezelfde mate als bijvoorbeeld in Nederland, waar de tendens thans omgeslagen is en er méér donaties door levende donoren gebeuren.

Les donneurs vivants pourraient augmenter considérablement le potentiel d'organes disponibles, mais il faut toutefois garder en tête que les procédures peuvent être lourdes de conséquences pour le patient donneur (en particulier les aspects médicaux, professionnels, sociaux, financiers). Il y a donc lieu d'assurer une protection maximale de ces derniers et de s'assurer de la qualité et de la sécurité tant pour le patient donneur que pour le patient receveur.

2. Encourager les dons d'organes de personnes vivantes et lever les freins au don d'organes

Le don d'organes est le premier acte qui mène à la transplantation. C'est l'un des plus beaux gestes de solidarité qui soit, puisqu'il sauve des vies. Il constitue l'acte le plus intime que nous puissions réaliser pour autrui, car il touche directement à notre intégrité physique propre.

À l'heure actuelle, les personnes qui envisagent de donner un de leurs organes de leur vivant sont non seulement confrontées aux risques médicaux d'un tel acte, mais également à d'autres répercussions négatives — comme les coûts médicaux liés au don (consultations pré-hospitalisation, hospitalisation, consultations de suivi), l'absence de dédommagement de la perte de revenus ou les risques de discrimination en matière d'assurance — qui constituent de réels freins à la prise d'une telle décision.

L'adoption de mesures dans ces domaines stimulerait à l'évidence le don d'organes par des personnes vivantes sans porter atteinte au principe fondamental de la gratuité du don.

C'est pourquoi la proposition de loi (DOC 53 2348/001) modifiant la loi du 25 juin 1992 sur le contrat d'assurance terrestre, concernant le don d'organes et la proposition de résolution (DOC 53 2349/001) visant à lever les freins au don d'organes de personnes vivantes en instaurant la prise en charge de l'ensemble des frais médicaux à charge du donneur et en prévoyant une compensation pour la perte de revenus ont déjà été déposées.

Het aantal beschikbare organen zou aanzienlijk kunnen stijgen dankzij de levende donoren, maar feit is wel dat de procedures zware gevolgen voor de donor kunnen hebben — vooral op medisch, professioneel, sociaal en financieel vlak. Er moet dus voor worden gezorgd dat die mensen maximaal worden beschermd. Zowel voor de donerende als voor de ontvangende patiënt moeten de kwaliteit en de veiligheid worden verzekerd.

2. Orgaandonatie door levende donoren aanmoedigen en de belemmeringen voor orgaandonatie wegwerken

Orgaandonatie is de eerste stap naar orgaantransplantatie. Het gaat om een van de mooiste gebaren van solidariteit, aangezien het levens redt. Het is de meest intieme daad die wij voor anderen kunnen stellen, want hij heeft rechtstreeks betrekking op onze eigen lichamelijke integriteit.

Mensen die overwegen bij leven een van hun organen af staan, worden momenteel niet alleen geconfronteerd met de medische risico's van een dergelijke handeling, maar ook met andere negatieve repressies die echte hinderpalen vormen om een dergelijke beslissing te nemen; we denken daarbij aan de medische kosten die met de donatie gepaard gaan (consultaties vóór de ziekenhuisopname, de opname zelf, vervolggconsult), het ontbreken van een vergoeding voor het inkomensverlies of nog mogelijke ongelijke behandeling qua verzekeringsdekkingen.

Het ligt voor de hand dat als in dat verband maatregelen worden genomen, zulks de donatie door levende donoren zou stimuleren, zonder te raken aan het fundamentele beginsel dat een orgaan doneren geen geld mag kosten.

Daartoe zijn al andere wetsvoorstellen ingediend, te weten het wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 25 juni 1992 op de landverzekeringsovereenkomst, wat de orgaandonatie betreft (DOC 53 2348/001) en het voorstel van resolutie waarin de wegwerking wordt gevraagd van de belemmeringen voor orgaandonaties door levende donoren, door te zorgen voor de vergoeding van alle ten laste van de donor komende medische kosten en te voorzien in een compensatie voor het inkomensverlies (DOC 53 2349/001).

3. La protection contre le licenciement des donneurs d'organes

L'objectif de cette proposition de loi est de protéger le travailleur donneur d'organe de son vivant contre un éventuel licenciement lié à son projet. En effet, une telle démarche peut être assez lourde et implique de s'absenter du travail. Ces travailleurs courent donc le risque d'être licenciés par certains employeurs inquiets quant à l'organisation de leur entreprise.

Il est donc nécessaire d'accorder une protection contre le licenciement pour les travailleurs donneurs d'organes qui avertissent leur employeur par un certificat médical.

Catherine FONCK (cdH)
Benoît LUTGEN (cdH)

3. Bescherming van de orgaandonoren tegen ontslag

Het doel van dit wetsvoorstel is de werknemer die optreedt als levende orgaandonor te beschermen tegen een eventueel ontslag als gevolg van zijn initiatief. Een dergelijke donatie kan immers vrij ingrijpend zijn en houdt in dat de donor een tijd van het werk afwezig blijft. Sommige donoren lopen dus het risico te worden ontslagen door hun werkgever, als die zich zorgen maakt om de organisatie van zijn onderneming.

Het is dus noodzakelijk de werknemers die een orgaan doneren en die hun werkgever daarvan in kennis stellen aan de hand van een medisch attest, tegen ontslag te beschermen.

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

“§ 1er. Au cas où le donneur d'organe qui est un travailleur défini par la loi du 16 mars 1971 sur le travail avertit son employeur, par certificat médical, qu'il entreprend une démarche de don d'organe, l'employeur ne peut poser un acte tendant à mettre fin unilatéralement au contrat de travail du travailleur durant une période qui débute au moment de l'avertissement par le certificat médical et qui prend fin un mois après la reprise du travail par le travailleur concerné, sauf pour des motifs étrangers à ce certificat.

La charge de la preuve de ces motifs incombe à l'employeur.

§ 2. Si les motifs invoqués à l'appui du licenciement ne répondent pas aux prescriptions du § 1 ou à défaut de motifs, l'employeur paiera au travailleur une indemnité forfaitaire égale à la rémunération de trois mois, sans préjudice des indemnités dues au travailleur en cas de rupture du contrat de travail.

Cette indemnité ne peut toutefois être cumulée avec d'autres indemnités qui sont prévues dans le cadre d'une procédure de protection particulière contre le licenciement.”

9 novembre 2012

Catherine FONCK (cdH)
Benoît LUTGEN (cdH)

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

“§ 1. Indien de orgaandonor een werknemer is als bedoeld in de arbeidswet van 16 maart 1971 en er zijn werkgever met een medisch attest van in kennis stelt dat hij met een procedure tot orgaandonatie is gestart, stelt de werkgever geen handelingen die ertoe strekken eenzijdig een einde te maken aan de arbeidsovereenkomst van die werknemer gedurende een periode die ingaat op het ogenblik van de kennisgeving aan de werkgever aan de hand van het medisch attest en eindigt een maand na de werkhervatting door de betrokken werknemer, behalve om redenen die vreemd zijn aan dat attest.

De werkgever levert het bewijs dat zulke redenen voorhanden zijn.

§ 2. Zo de ingeroepen redenen tot staving van het ontslag niet beantwoorden aan wat bij § 1 wordt bepaald of bij ontstentenis van redenen, betaalt de werkgever aan de werknemer een forfaitaire vergoeding gelijk aan het loon voor drie maanden, onverminderd de aan de werknemer verschuldigde vergoedingen in geval van verbreking van de arbeidsovereenkomst.

Die vergoeding gaat evenwel niet samen met andere vergoedingen waarin is voorzien in het kader van een bijzondere beschermingsprocedure tegen ontslag.”

9 november 2012